

УДК 657.47

Одношевна О.О.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, аудиту**та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету***Гордійко К.В.***студентка**Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*

ОПТИМІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

OPTIMIZATION OF COST ACCOUNTING FOR LIVESTOCK PRODUCTION

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено економічну сутність витрат на виробництво. Досліджено формування собівартості продукції тваринництва та систему управління витратами. Запропоновано схему управління витратами на виробництво продукції тваринництва. Наведено шляхи оптимізації первинного обліку продукції тваринництва. Запропоновано шляхи зниження собівартості продукції тваринництва.

Ключові слова: витрати, виробництво, управління витратами, собівартість, оптимізація.

АННОТАЦИЯ

В статье исследована экономическая сущность затрат на производство. Исследованы формирование себестоимости продукции животноводства и система управления затратами. Предложена схема управления затратами на производство продукции животноводства. Приведены пути оптимизации первичного учета продукции животноводства. Предложены пути снижения себестоимости продукции животноводства.

Ключевые слова: расходы, производство, управление затратами, себестоимость, оптимизация.

ANNOTATION

The article analyzed the economic essence of production costs. The formation of the cost of livestock products and cost management system are investigated. The scheme of cost management for livestock production is proposed. The ways of optimization of primary accounting of livestock products are given. Suggested ways to reduce the cost of livestock products.

Keywords: costs, production, cost management, cost value, optimization.

Постановка проблеми. Виробнича діяльність підприємства завжди пов'язана з витратами. Витрати – важлива та складна економічна категорія, яка є одним з вирішальних чинників впливу на фінансові результати суб'єктів господарювання. Інформація про витрати посідає центральне місце в системі управління як підприємством загалом, так і кожним його структурним підрозділом зокрема. Необхідність вивчення витрат обумовлена тим, що вони характеризують рівень технології та організації виробництва, ефективність господарювання, яка оцінюється через порівняння витрат та результатів діяльності. А тому велике значення має дослідження економічної сутності витрат виробництва для визначення їх ролі в системі управління діяльністю, досягнення ефективного управління підприємством та оптимізації обліку витрат на виробництво продукції тваринництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженнями стану обліку витрат займалися вітчизняні та зарубіжні дослідники. Проблеми обліку витрат виробництва знайшли відображення в наукових працях таких відомих українських вчених, як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлук, М.В. Кужельний, Т.М. Тігова, В.Г. Лінник, Л.С. Селіверстова, Т.Б. Процюк.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри вагомий науковий здобутки вітчизняних вчених та науковців, вважаємо, що проблематика оптимального обліку витрат виробництва продукції тваринництва є актуальною темою, яка потребує глибшого дослідження та аналізу.

Мета статті полягає у всебічному дослідженні сутності поняття «витрати виробництва», визначенні їх економічного змісту, а також розробці напрямів оптимізації обліку витрат на виробництво продукції тваринництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Витрати виробництва – це сукупність витрат живої та уречевленої праці в засобах виробництва на всіх стадіях створення продукції. Аналіз літературних джерел свідчить про те, що існують різні трактування економічної сутності витрат виробництва, а також є відхилення у визначенні витрат в нормативних документах. Це зумовлено використанням різних підходів до оцінки економічних ресурсів, що використовуються у процесі господарської діяльності.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» стверджує, що витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [1].

Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» витратами визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що приводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати будуть достовірно оцінені [2].

Отже в НП(С)БО 1 наводиться визначення поняття «витрати», а в П(С)БО 16 – їх визнання. Проаналізувавши ці визначення, зазначимо, що в НП(С)БО 1 йдеться про «зменшення економічних вигод», тоді як в П(С)БО 16 – про «зменшення активів або збільшення зобов'язань».

Багато вчених пропонують своє визначення витрат, наведемо деякі з них. Такий економіст, як Ф.Ф. Бутинець, розглядає витрати як загальноекономічну категорію, яка характеризує використання різних речовин і сил у процесі виробництва. Він відокремлював поняття витрат у бухгалтерському розумінні від витрат в економічному розумінні. Під економічними витратами він розумів «затрати втрачених можливостей», тобто суму грошових коштів, які можна отримати за більш вигідного з усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів [3].

Т.М. Тігова, Л.С. Селіверстова та Т.Б. Процюк пропонують таке визначення витрат: це сукупність переданих у грошовій формі витрат підприємства, пов'язаних із виробництвом продукції, наданням послуг, виконанням робіт та їх реалізацією [4].

Джерелами формування виробничих витрат є виробничі ресурси (природні, трудові, капітал, підприємницька діяльність), які використовуються у виробничому процесі. Особливості функціонування названих ресурсів впливають на формування відповідних виробничих витрат.

Головною метою виробничої діяльності підприємства є випуск готової продукції, яка призначена для реалізації, а також одержання максимального прибутку. Для досягнення цієї мети підприємство повинно забезпечувати конкурентоспроможність продукції, що випускається, застосовувати прогресивні технології виробництва, а також створити сприятливі умови для якісної роботи працівників. В процесі виробництва формуються витрати на виробництво продукції та її виробнича собівартість [5].

Собівартість як економічна категорія є відокремленою частиною вартості. Виробнича собівартість складається з прямих матеріальних витрат та конверсійних витрат, тобто є сумою прямих витрат на робочу силу та загальновиробничих витрат. В економічному розумінні собівартість – це грошовий вираз підприємства на виробництво і реалізацію продукції.

Показник собівартості дає можливість глибоко аналізувати економічний стан підприємства і виявляти резерви підвищення ефективності виробництва. За інших однакових умов підприємство тим більше одержуватиме прибутку на одиницю продукції, чим нижче її собівартість, і навпаки. Із зниженням собівартості зростає цінова конкурентоспроможність продукції, а отже, і зміцнюються позиції підприємства на товарному ринку [6].

Через раціональну організацію обліку витрат виробництва важливе місце посідає облікова політика, яка повинна бути повною. Її голов-

ною метою є забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан та результати діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності для прийняття відповідних рішень [7].

Задля всебічного аналізу питання, пов'язаного з обліком витрат виробництва продукції тваринництва, пропонуємо в обліковій політиці відобразити такі моменти:

- 1) розмежування витрат за кожною класифікаційною групою витрат діяльності;
- 2) умови (критерії) визнання витрат;
- 3) об'єкт обліку витрат, об'єкт калькулювання;
- 4) нормальна потужність підприємства.

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їх зниження. Ефективне управління витратами виробництва, їх оптимальний розподіл, а також раціональне використання дадуть змогу скоротити собівартість готової продукції. Ефективність функціонування сільськогосподарського підприємства багато в чому залежить від раціонального використання всіх видів ресурсів, що зумовлює потребу поступового переходу до єдиної системи управління витратами. Схема удосконалення складових впливу на структурний обсяг витрат підприємства представлена на рис. 1.

Основним завданням системи управління витратами є досягнення економії ресурсів та підвищення ефективності їх використання, що повинно забезпечити зниження собівартості та підвищення показників прибутку та рентабельності. Розробка ефективної системи управління витратами виробництва знижує можливість негативного впливу випадкових явищ на діяльність підприємства, дає змогу вчасно передбачити дію негативних факторів. Розроблена схема управління витратами на виробництво продукції тваринництва представлена на рис. 2.

Дані рис. 2 свідчать про те, що ефективне управління витратами виробництва, їх оптимальний розподіл, а також раціональне використання дадуть змогу скоротити собівартість готової продукції.

Зниження собівартості продукції є важливою проблемою, а також однією з основних умов підвищення економічної ефективності сільського господарства. Якщо перед підприємством стоїть проблема зниження витрат виробництва, то розробляється загальна програма щодо зниження витрат. У цій програмі повинні бути враховані всі фактори, що впливають на зниження витрат виробництва. Напрями зниження собівартості продукції тваринництва для більшості сільськогосподарських підприємств представлені на рис. 3.

Вважаємо, що запропоновані рекомендації стосовно оптимізації обліку витрат виробництва продукції тваринництва дадуть змогу поліп-

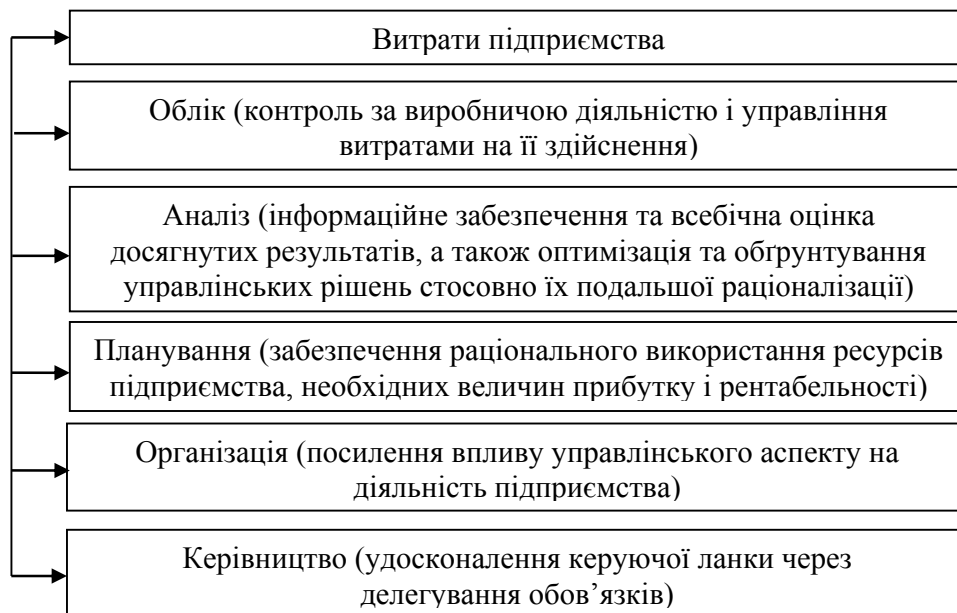

Рис. 1. Удосконалений концепт складових впливу на структурний обсяг витрат галузі тваринництва

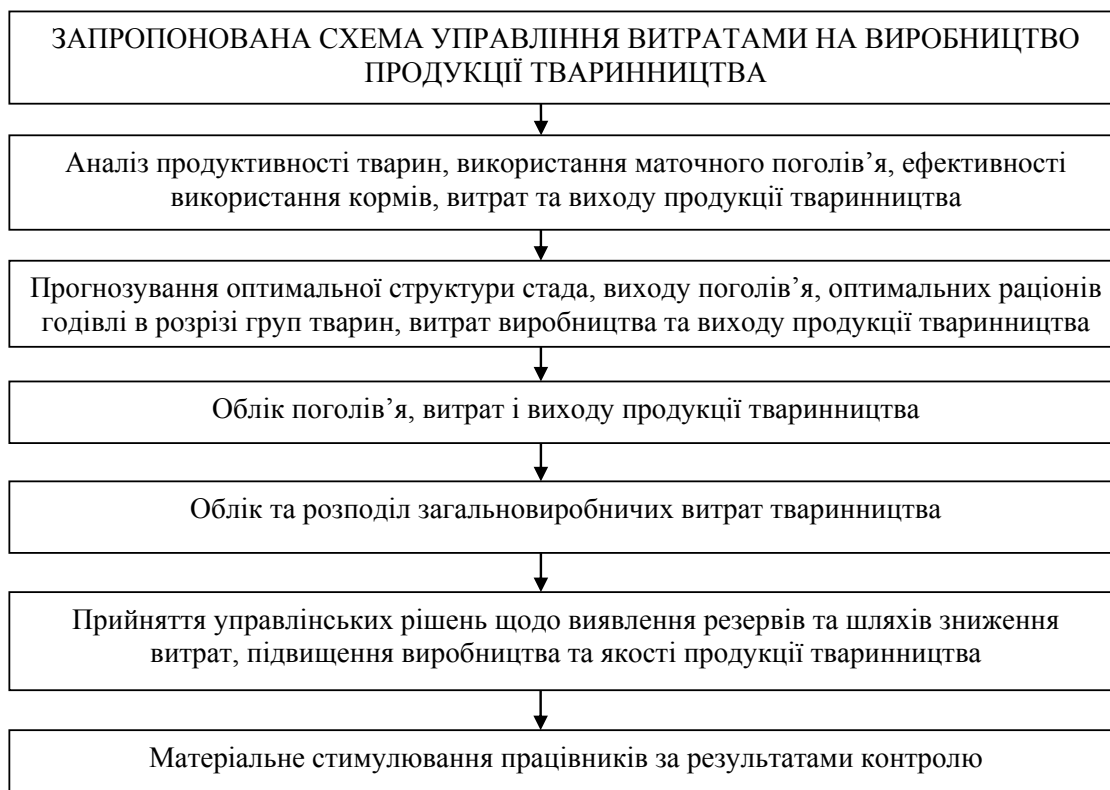

Рис. 2. Запропонована схема управління витратами на виробництво продукції тваринництва

шити якість обліку у більшості сільськогосподарських підприємств.

Висновки. Розглянувши нормативні документи щодо сутності витрат, можна зробити висновок, що визначення, які наведені в НП(С)БО 1 та П(С)БО 16, майже ідентичні, але в

НП(С)БО 1 йдеться про «зменшення економічних вигод», тоді як в П(С)БО 16 – про «зменшення активів або збільшення зобов'язань».

Витрати є важливою економічною категорією, яка потребує ефективної системи управління, яка допоможе передбачити дію негативних захо-

Рис. 3. Розроблені напрями зниження собівартості продукції тваринництва

дів. Джерелами формування виробничих витрат є виробничі ресурси, які використовуються у виробничому процесі. Для оптимізації обліку витрат на виробництво продукції тваринництва доцільно запровадити такі рекомендації. Зокрема, удосконалити первинний, синтетичний та аналітичний облік витрат продукції тваринництва, а також налагодити його організацію; запровадити схему управління витратами на виробництво продукції тваринництва, а також розробити напрями зниження рівня собівартості тваринницької продукції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 7 лютого 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31 грудня 1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф. Бутинець та ін.; за заг. ред. і з передм. Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 912 с.
4. Аналіз фінансової звітності : [навч. посіб.] / [Т.М. Тігова, Л.С. Селіверстова, Т.Б. Процюк]. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 268 с.
5. Білоусько В.С. Теорія бухгалтерського обліку : [навч. посіб.] / В.С. Білоусько, М.І. Бєлєнкова. – К. : Ліра-К, 2014. – 402 с.
6. Тлущкевич Н.В. Облік витрат та калькулювання собівартості в сільському господарстві: теорія, методика, практика / Н.В. Тлущкевич // Економічний форум. – 2011. – № 1. – С. 11–21.
7. Сук Л.К. Організація бухгалтерського обліку : [підруч.] / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К. : Каравела ; Піча Ю.В., 2009. – 624 с.